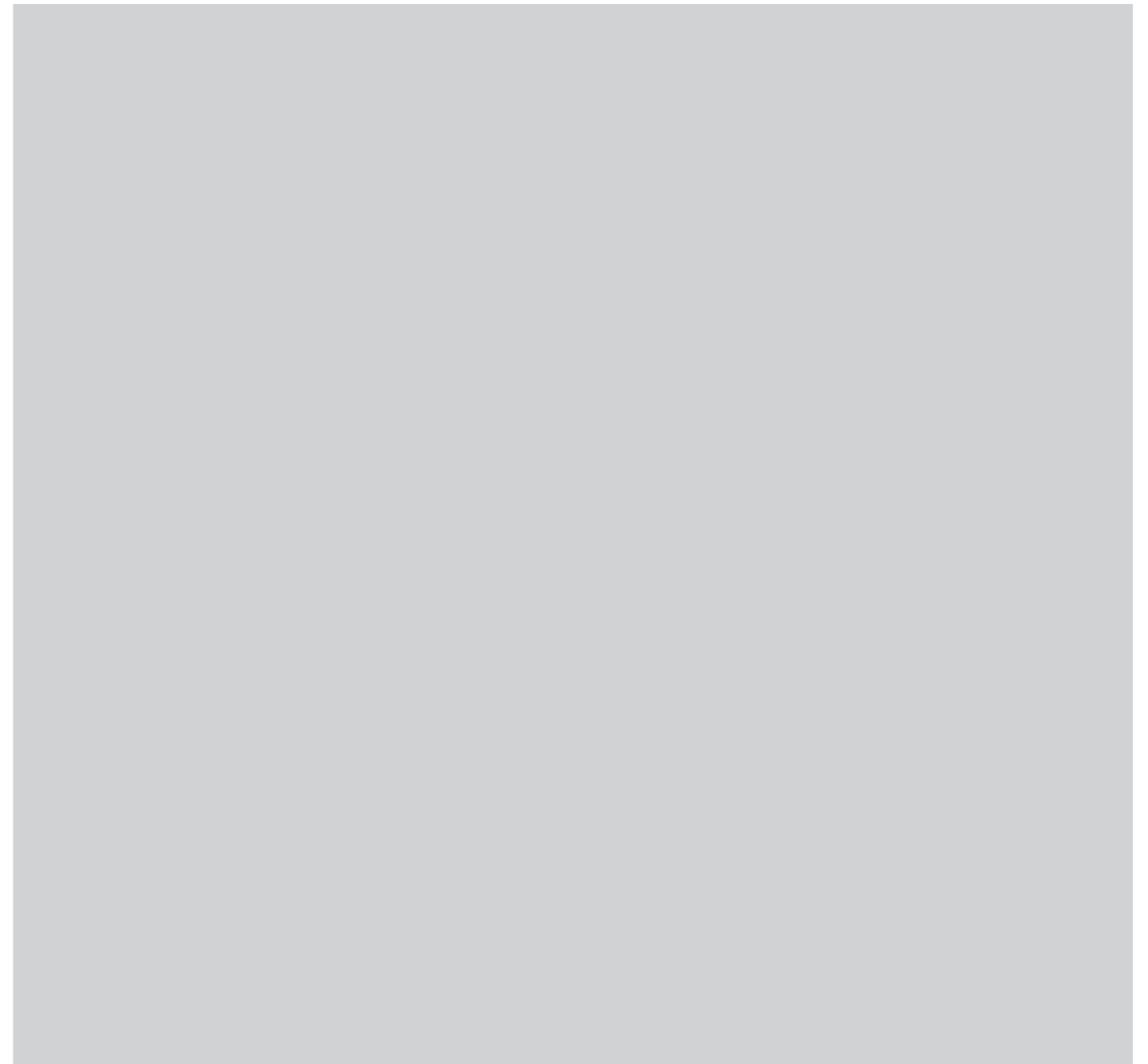

Försvarsplanering – Erfarenheter från uppdragsanalys och CONOPS framtagning

SARA GULLBRANDSSON, JÖRGEN LINDSTRÖM,

FOI är en huvudsakligen uppdragsfinansierad myndighet under Försvarsdepartementet. Kärnverksamheten är forskning, metod- och teknikutveckling till nytta för försvar och säkerhet. Organisationen har cirka 1350 anställda varav ungefär 950 är forskare. Detta gör organisationen till Sveriges största forskningsinstitut. FOI ger kunderna tillgång till ledande expertis inom ett stort antal tillämpningsområden såsom säkerhetspolitiska studier och analyser inom försvar och säkerhet, bedömningen av olika typer av hot, system för ledning och hantering av kriser, skydd mot hantering av farliga ämnen, IT-säkerhet och nya sensorers möjligheter.

FOI
Totalförsvarets forskningsinstitut
Försvarsanalys
164 90 Stockholm

Tel: 08-555 030 00
Fax: 08-555 031 00

www.foi.se

FOI-R--2042--SE Underlagsrapport
ISSN 1650-1942 November 2006

Försvarsanalys

Sara Gullbrandsson, Jörgen Lindström

Försvarsplanering – Erfarenheter från uppdragsanalys och CONOPS- framtagning

Utgivare FOI - Totalförsvarets forskningsinstitut Försvarsanalys 164 90 Stockholm	Rapportnummer, ISRN FOI-R--2042--SE	Klassificering Underlagsrapport
	Forskningsområde 2. Operationsanalys, modellering och simulering	
	Månad, år November 2006	Projektnummer E1402
	Delområde 22. Metod och utredningsstöd	
	Delområde 2	
Författare/redaktör Sara Gullbrandsson Jörgen Lindström	Projektledare Sara Gullbrandsson	
	Godkänd av Göran Kindvall	
	Uppdragsgivare/kundbeteckning Försvarsmakten	
	Tekniskt och/eller vetenskapligt ansvarig	
Rapportens titel Försvarsplanering – erfarenheter från uppdragsanalys och CONOPS-framtagna		
Sammanfattning <p>Försvarsplanering syftar till att skapa bättre förutsättningar för att hantera möjliga kriser som kan inträffa inom en snar framtid. Sedan hösten 2004 har arbete med Försvarsplan 2005 (FP 2005) skett i olika faser. I ett tidigare FOI memo beskrivs hur Försvarsplan 2005 med tillhörande så kallade krisfall skapades och några av de tankar som låg till grund för arbetet lyftes fram.</p> <p>I den här rapporten redovisas det arbete som fortsatt skett med försvarsplanen, då krisfallen utvecklats vidare till "concept of operations" (CONOPS). Särskilt diskuteras erfarenheter av den använda metoden (Guidelines for Operational Planing, GOP). Utifrån de gjorda erfarenheterna föreslås också en anpassning av GOP för att effektivisera det fortsatta arbetet inom försvarsplaneringen.</p>		
Nyckelord Försvarsplanering, försvarsplan, FP 2005, insatsplanering, GOP		
Övriga bibliografiska uppgifter	Språk Svenska	
ISSN 1650-1942	Antal sidor: 19 s.	
Distribution enligt missiv	Pris: Enligt prislista	

Issuing organization FOI – Swedish Defence Research Agency Defence Analysis SE-164 90 Stockholm	Report number, ISRN FOI-R--2042--SE	Report type Base data report
	Programme Areas 2. Operational Research, Modelling and Simulation	
	Month year November 2006	Project no. E1402
	Subcategories 22. Operational Analysis and Support	
	Subcategories 2	
Author/s (editor/s) Sara Gullbrandsson Jörgen Lindström	Project manager Sara Gullbrandsson	
	Approved by Göran Kindvall	
	Sponsoring agency Swedish Armed Forces	
	Scientifically and technically responsible	
Report title (In translation) Advance Planning – Experiences from CONOPS Development		
Abstract <p>The purpose of defence planning is for the armed forces to be well prepared in case a severe crisis emerges, in Sweden or abroad. Since late 2004, development of the Swedish Defence Plan (FP 2005) has continued through several stages. In an earlier report, it was described how the main body of the Defence Plan, including a number of scenarios, were developed.</p> <p>This report focus on the continued work, developing these scenarios into concept of operations (CONOPS). A special emphasis is placed on the experiences made of the employed method, NATO Guidelines for Operational Planning (GOP). Further, an adjustment of GOP for use in future work with the Defence Plan is proposed, based on these experiences.</p>		
Keywords Advance Planning, Defence Plan, scenario, GOP		
Further bibliographic information	Language Swedish	
ISSN 1650-1942	Pages 19 p.	
	Price acc. to pricelist	

Den text som följer har skrivits inom ramen för författarnas uppdrag som operationsanalytiker (OA) vid Insatsstaben i Försvarmaktens högkvarter. En väsentlig del av det uppdraget från hösten 2004 och framåt har varit att först delta i framtagandet av en ny Förvarsplan – Förvarsplan 2005 – och därefter också i det fortsatta planeringsarbetet baserat på denna förvarsplan. Det genomförda arbetet har tidigare dokumenterats i ”Förvarsplanering – skapandet av Förvarsplan 2005” (FOI Memo 1494) och denna text tar vid där detta memo slutar.

Det har fallit på vår lott att i denna form dokumentera gjorda erfarenheter men ett stort antal individer har deltagit väl så mycket i själva arbetet som vi själva. Vi vill därför gärna passa på att tacka framför allt överstelöjtnanterna Peter Östman, Joachim Isacsson, Anders Enström och Hans Eriksson samt kommandörkapten Roger Ericsson för gott samarbete!

Stockholm, september 2006

Sara Gullbrandsson

Jörgen Lindström

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	Inledning	6
1.1	Försvarsplanering och Försvarsplan 2005	6
1.2	Syften.....	6
1.3	Målgrupp	7
1.4	Avgränsningar	7
1.5	Metod	7
1.6	Läsanvisning	7
2	GOP och dess tillämpning inom försvarsplaneringen	8
2.1	GOP	8
2.2	GOP som verktyg i Försvarsmaktens insatsprocess	9
2.3	Framtagande av CONOPS inom ramen för FP 2005	9
2.3.1	<i>Organisation</i>	9
2.3.2	<i>Förutsättningar för arbetet</i>	10
2.3.3	<i>Från krisfall till CONOPS</i>	10
3	Erfarenheter	12
3.1	Erfarenheter relaterade till arbetsprocess	12
3.1.1	<i>Storlek på och sammansättning av JOPG</i>	12
3.1.2	<i>Brist på kontinuitet i deltagandet</i>	13
3.1.3	<i>Tidsförhållanden</i>	13
3.1.4	<i>Infrastruktur</i>	13
3.2	SSO-relaterade erfarenheter	13
3.2.1	<i>Inledning</i>	13
3.2.2	<i>Undvikande av tids- och tempoförluster</i>	14
3.2.3	<i>Säkerställd förståelse hos underlydande chefer</i>	14
3.2.4	<i>Parallell vs. sekventiell planering</i>	15
4	Utveckling av GOP-tillämpning	16
4.1	Inledning	16
4.2	Förslag till förändring i dokumentstruktur	16
4.3	Förslag till förändring i arbetsprocess	16
5	Slutord	18

Bilaga 1: "Ny" modell för CONOPS-framtagning

1 Inledning

1.1 Försvarsplanering och Försvarsplan 2005

Arbetet med den nu gällande försvarsplanen – Försvarsplan 2005 (FP 2005) – inleddes redan under 2004. I det inledande skedet låg arbetet huvudsakligen på militärstrategisk nivå och detta arbete behandlas, tillsammans med ett antal då uppkomna frågeställningar, i ett tidigare FOI Memo.¹ Där beskrivs också något utförligare vad försvarsplanering är och hur FP 2005 skiljer sig från tidigare försvarsplaner. Den läsare som inte känner sig införstådd med detta kan uppleva föreliggande text som något abrupt och svårförståelig, och hänvisas i så fall i första hand till detta tidigare memo.

Kort kan dock sägas att syftet med försvarsplanering är att när en kris väl inträffar ska viss planeringsverksamhet på principiell nivå redan ha skett, så att tiden mellan uppkommen kris och påbörjad insats blir så kort som möjligt. För att underlätta försvarsplaneringsarbetet, och för att göra det möjligt att nå ett visst djup i planeringen, bedrivs det utifrån specifika scenarier, så kallade krisfall.² Vart och ett av dessa beskriver en antagen uppkommen situation och anger också ett specifikt geografiskt område där krisen antas inträffa. Det tidigare FOI-memot sträcker sig så här långt i processen.

Den fortsatta processen har sedan tagit sikte på att utveckla ett ”Concept of Operations” (CONOPS) för varje krisfall. Dessa ska vara omedelbart användbara vid eventuella kriser. När en verklig kris inträffar kommer den sannolikt inte att stämma exakt överens med något givet krisfall, vare sig avseende händelseutveckling eller geografiskt område. Målet är dock att avvikelserna inte ska vara större än att planeringen i det verkliga fallet avsevärt underlättas av det CONOPS som tagits fram för den antagna situationen.

Arbetet med försvarsplaneringen sker inom ramen för insatsprocessen i Försvarsmakten. Enligt den stående stabsorder³ (fortsättningsvis kallad SSO) som finns för denna process ska planering ske enligt en metod med ursprung i Nato, kallad ”Guidelines for Operational Planning” (GOP).⁴ Även försvarsplanering sker sålunda enligt denna metod.

GOP kommer att behandlas ytterligare i texten men redan här bör noteras att det inte är en metod med ett arbetsflöde som måste följas slaviskt. G:et står för ”guidelines” och metoden kan anpassas efter syfte och situation.

1.2 Syften

Mot den här bakgrunden har föreliggande text två huvudsakliga och sammanhängande syften. Det första är att redovisa de erfarenheter som gjorts i utvecklingen av krisfall till CONOPS. Detta som en dokumentation dels inför fortsatt och framtida arbete med försvarsplanering, dels inför generella diskussioner rörande den använda metoden (GOP) och dess fortsatta tillämpning inom Försvarsmakten, särskilt insatsprocessen.

---

¹ Jörgen Lindström & Alexandra Nordlander, ”Försvarsplanering – skapandet av Försvarsplan 2005”, FOI Memo 1494, oktober 2005.

² Det kan här noteras att FP 2005, liksom denna text, talar om ”krisfall” där den tidigare försvarsplanen (FP 2000) talade om ”kris- och krigsfall”. Av skäl som diskuteras i det tidigare memot har bedömningen gjorts att beteckningen ”krigsfall” inte längre är relevant inom ramen för försvarsplanen.

³ HKV 02 312:70895, 2005-06-22, ”Stående stabsorder för Insatsprocessen (Insats SSO)”.

⁴ Nato, ”Guidelines for Operational Planning”, juni 2004.

Det andra syftet är att, utifrån de gjorda erfarenheterna, föreslå en anpassning av GOP för att effektivisera det fortsatta arbetet inom försvarsplaneringen.

1.3 Målgrupp

Dokumentets målgrupp är primärt dels den personal i Försvarsmakten som arbetar eller kommer att arbeta med försvarsplanering, dels de som fattar beslut om eller inom försvarsplaneringsverksamheten. Utöver dessa målgrupper riktar sig dokumentet även till övriga personer, exempelvis operationsanalytiker från FOI, som har behov av kunskap om området.

1.4 Avgränsningar

Försvarsplanering avser egentligen militärstrategisk, operativ och taktisk nivå inom Försvarsmakten. I detta dokument beskrivs dock bara arbetet på militärstrategisk och operativ nivå.

Denna text diskuterar inte själva krisfallen eller de CONOPS som tagits fram. Det bedöms inte behövas för att nå syftet med texten och det finns ingen anledning att ge krisfall och CONOPS (i sig hemligstämplade) större spridning än nödvändigt. Även viss annan information kan ha utelämnats av samma skäl.

Det bör också noteras att denna text endast avser att redovisa de erfarenheter som dragits i samband med det arbete som genomförts inom ramen för försvarsplaneringen. Det finns därför ingen genomgång av eventuell tidigare litteratur som behandlar GOP, dess för- och nackdelar med mera. Slutsatserna avseende GOP bör också läsas i detta ljus.

På samma sätt avser den diskussion som förs om ett nytt arbetssätt enbart förbättringar inom den ram som varit gällande för försvarsplaneringen.

1.5 Metod

Den text som presenteras här baseras till stor del på författarnas egna erfarenheter som deltagare i det beskrivna arbetet. Detta har kompletterats med enkäter och gruppdiskussioner efter avslutade arbetsveckor (se nedan för en beskrivning av hur arbetet bedrivits). Slutligen har också ett utkast till denna text och till den modell som presenteras i bilaga 1 diskuterats vid ett seminarium med några av de officerare som varit med i arbetet med försvarsplanering.

1.6 Läsanvisning

Efter detta inledande kapitel följer ett kapitel som beskriver de fem steg som GOP består av, samt bland annat också hur GOP har tillämpats inom arbetet med försvarsplanering. Därefter följer två kapitel som behandlar erfarenheter och föreslår förändringar. Det första av dessa fokuserar på dels den arbetsprocess som tillämpats för CONOPS-framtaging, dels på hur detta förhåller sig till SSO. Det andra kapitlet diskuterar en utvecklad dokumentstruktur och arbetsprocess för det fortsatta arbetet med att utveckla krisfall till CONOPS. Denna utveckling bygger på GOP men innebär något större förändringar gentemot den ”officiella” metoden än den dokumentstruktur och det arbetssätt som hittills tillämpats inom försvarsplaneringen. Detta kapitel ska läsas tillsammans med det förslag till ”ny” modell för CONOPS-framtaging som återfinns i bilaga 1. Texten avslutas med ett kort kapitel som summerar det viktigaste.

2 GOP och dess tillämpning inom försvarsplaneringen

Metoden ”Guidelines for Operational Planning” (GOP) har en stor roll både i arbetet med försvarsplaneringen och i insatsprocessen som helhet. I följande kapitel redogörs kort för denna metod, vad som sägs om dess användning inom insatsprocessen samt hur den tillämpats i den del av försvarsplanearbetet som behandlas i denna text.

2.1 GOP

GOP består av fem huvudsakliga steg. Vilka dessa är och vad de innebär beskrivs ytterst kort här.

1. Initiering

Initieringsfasen syftar till att ta fram ett initieringsdirektiv som beskriver situationen och anger de politiska målsättningarna med operationen. Även politiska begränsningar och antaganden redovisas, liksom önskade politiska slutlägen. I initieringsdirektivet fastställs också de övergripande planeringsförutsättningarna.

2. Orientering

Orienteringen syftar till att utarbeta ett planeringsdirektiv från – i det svenska sammanhanget – chefen för Försvarsmaktens insatser (C Insats) till operativ chef. Detta görs utifrån de i initieringsdirektivet fastställda planeringsförutsättningarna. En viktig del i detta steg är den så kallade ”Joint Intelligence Preparation of the Battlespace” (JIPB) som bland annat innehåller en analys av motståndarsidan inklusive motståndarens handlingsalternativ (”Courses Of Action”, COA). Vidare diskuterar den strategisk bakgrund, geografiska och meteorologiska förutsättningar med mera. Utifrån detta och det önskade slutläget identifieras tyngdpunkter och avgörande punkter både för egen sida och för motståndaren. Med hjälp av detta kan en operativ design skapas och en initial styrkebedömning göras.

3. CONOPS-utveckling

Utgående från planeringsdirektivet sker en fortsatt nedbrytning av den operativa designen genom tentativa egna handlingsalternativ och funktionsvisa riktlinjer. Dessa presenteras för operativ chef under en beslutsföredragning, varefter chefen väljer handlingsalternativ och ger riktlinjer för vidare arbete. Chefens avsiktsförklaring utvecklas vidare till ett CONOPS.

4. OPLAN

CONOPS bryts ner ytterligare till en operationsplan (OPLAN). Vid behov utformas även planer för taktisk nivå.

5. Översyn

För pågående operationer görs avstämningar regelbundet och operationsplanen revideras vid behov. För icke aktiverade planer görs periodiska översyner genom till exempel övning eller spel. Det kan diskuteras i vilken omfattning detta egentligen är att betrakta som ett femte steg. I praktiken blir det sannolikt ofta fråga om en omstart från steg 1.

Av dessa fem steg har de tre första omfattats av det genomförda arbetet inom försvarsplaneringen. En något mer kommenterande genomgång av vissa moment liksom några erfarenheter från användningen av metoden kommer i ett senare kapitel. För det arbete som bedrivs inom ramen för försvarsplanering har det också visat sig att ett något enklare sätt att arbeta, baserat på GOP, skulle kunna vara mer effektivt. Hur detta skulle kunna se ut beskrivs i bilaga 1.

2.2 GOP som verktyg i Försvarsmaktens insatsprocess

I SSO (bilaga 1, s.7) sägs att ”parallellplanering enligt NATO Guidelines for Operational Planning (GOP)” ska tillämpas inom insatsprocessen, i ”syfte att undvika tids- och tempoförluster i planeringsfasen samt att säkerställa förståelsen hos underlydande chefer.” Ingenting sägs om att detta bara skulle gälla vissa planeringsprocesser utan det får antas gälla generellt och på såväl militärstrategisk och operativ som taktisk nivå. Faktum är att skrivningen ovan är citerad från den del av texten som avser den militärstrategiska nivån men att motsvarande skrivningar förekommer också i de delar av texten som rör de övriga två nivåerna.

Enligt SSO ska de två första stegen i GOP genomföras vid Insatsstabens Insatsplaneringsavdelning och resultera i ett planeringsdirektiv från C Insats. Detta planeringsdirektiv utgör sedan grunden för det fortsatta arbetet med de tre därpå följande stegen. Detta arbete genomförs vid den operativa ledningen (OPL) och de slutliga produkterna CONOPS och operationsplan fastställs av operativ chef efter godkännande av C Insats.

Avseende ledning av planeringsarbetet och sammansättningen av den / de grupper som genomför planeringen anges följande (bilaga 1, s.44 i SSO):

Planeringen vid OPL leds av ett *Core Planning Team* (CPT) normalt bestående av:

- en planeringsansvarig från Insatsstabens Insatsplaneringsavdelnings Planeringssektion,
- en samverkansofficer från Insatsstabens Insatsplaneringsavdelnings Samverkanssektion (representerar funktionsstöd samverkan på såväl militärstrategisk som operativ nivå) samt
- en stabsofficer från Insatsstabens Insatsledningsavdelnings Insatssektion.

Under uppdragsanalysen av initieringsdirektivet och därtill kopplat utarbetande av C INSATS planeringsdirektiv organiseras en militärstrategisk/operativ planeringsgrupp under ledning av CPT. CPT kan vid behov förstärkas av funktionsföreträdare vid Insatsstabens Insatsplaneringsavdelning och Insatsledningsavdelning eller kompetenser ur andra resursenheter i Högkvarteret (exempelvis juridisk).

Vid planering på operativ nivå utnyttjas Operativ planeringsgrupp (JOPG WG) som instrument för planeringssteg tre till fem och stöds av samtliga funktionsföreträdare vid OPL samt representanter från TK. Vid en mer omfattande planeringsuppgift kallas representant från operativ och taktiska nivåer till Insatsstaben för att delta i analysen av uppgiften. Detta tillsammans med TK medverkan i utvecklingen av det operativa konceptet skapar goda förutsättningar för parallell planering.”

Så långt vad som sägs i SSO. Det kan också finnas ytterligare skäl att tillämpa GOP. Ett potentiellt sådant skäl, som inte behandlas i SSO, är interoperabilitet. Ett annat skäl som gäller specifikt för försvarsplaneringen och som dessutom anges explicit i kallelserna till arbetsveckorna, är att utbilda i GOP. Det bör visserligen betraktas som ett underordnat delsyfte men det finns ändå där.

2.3 Framtagande av CONOPS inom ramen för FP 2005

2.3.1 Organisation

I princip kan den organisation som tillämpats i arbetet med försvarsplanen beskrivas som att ett ”Core Planning Team” (CPT) först har utvecklat krisfallen och skrivit initieringsdirektiven, i dialog med framför allt Försvarsdepartementet och MUST. CPT har sedan också lett arbetet i de övriga stegen. CPT har bestått av 3-5 individer från Insatsstabens inriktningsavdelning samt

Insatsstabens OA-grupp och sammansättningen stämmer alltså inte exakt med vad som anges i SSO. Sammansättningen av CPT har också varierat något mellan de olika krisfallen.

Det har vidare funnits en arbetsgrupp som bäst betecknas som en "Joint Operations Planning Group" (JOPG). Denna har dock inte enbart arbetat med utvecklingen av CONOPS enligt vad som anges i SSO. I stort sett samma grupp av individer arbetade redan med uppdragsanalysen, det vill säga steg två i GOP. Medlemmarna i JOPG har till övervägande delen hämtats från Insatsstaben, Försvarmaktens operativa enhet samt från de tre taktiska kommandona. Vilka individer som ingått i JOPG har varierat något både inom respektive krisfall och framför allt mellan de olika krisfallen. Strävan har dock varit att i så hög utsträckning som möjligt ha kontinuitet både inom och mellan krisfallen.

Den här organisationen avviker något från den som anges i SSO. Framför allt kan noteras att samma grupp individer utgjort JOPG både på militärstrategisk nivå (steg två i GOP) och på operativ nivå (steg 3), där SSO anger att det ska vara en skillnad. Detta kan hänföras till den omorganisation av Högkvarteret som gjordes vid halvårsskiftet 2005. Då lyftes J5 ut ur den operativa ledningsnivån och integrerades i Insatsstabens Inriktningsavdelning. Effekterna av detta tycks ha blivit större än vad som förutsågs – SSO är skriven utifrån denna organisation men åtminstone ur försvarsplaneringens synpunkt har individer och kompetenser i omorganisationen fördelats så att SSO inte gått att tillämpa i denna del.

2.3.2 Förutsättningar för arbetet

Det finns ett oräkneligt stort antal händelser som potentiellt kan leda till kriser av ett sådant slag att de skulle kunna behandlas inom ramen för försvarsplanering. I arbetet med FP 2005 har ett antal avgränsningar gjorts som minskar utfallsrummet men även inom dessa ramar är antalet möjliga krisfall mycket stort. De krisfall som hittills formulerats och som nu blivit föremål för CONOPS-framtagna aspirerar inte på att täcka hela det möjliga utfallsrummet. De har i stället valts utifrån en samlad bedömning av sannolikhet, konsekvens och planeringsbehov, allt med hänsyn tagen till aktuell hotbild och politisk vilja.

De krisfall som skapats är inte helt generiska utan anger till exempel ett specifikt insatsområde. Syftet med detta är att planeringen ska kunna genomföras till erforderligt djup. Däremot är den resulterande operativa planeringen (CONOPS och / eller operationsplan) tänkt att i någon mån vara generisk. Detta i meningen att planeringen ska kunna vara till nytta vid ett antal krissituationer som liknar, men kanske inte exakt överrensstämmer med, det specifika krisfallet.

2.3.3 Från krisfall till CONOPS

Efter att de krisfall som diskuteras ovan färdigställts, skapades så kallade initieringsdirektiv (ID) för vart och ett av dessa krisfall, som ingångsvärde för vidare operativ planering enligt GOP. Dessa initieringsdirektiv beskrev en fiktiv situation (scenariot / krisfallet), dock grundad i den aktuella verkliga omvärldssituationen så som den beskrivits av regeringen⁵ och MUST⁶. Detta fick till följd att varje krisfall som skulle bli föremål för operativ planering bestod av dels ett "spel-ID" och dels en sammanfattning av den verkliga situationen inkluderande en beskrivning av bedömd framtida utveckling.

---

⁵ Proposition 2004/05:5, "Vårt framtida försvar".

⁶ HKV H 10 600:81972, 2004-11-23, "MUST Omvärldsbedömning 2004". HKV H 10 600:80529, 2004-04-29, "MUST Underlag till Initieringsdirektiv Grundoperationsplan".

För vart och ett av de framtagna krisfallen har sedan samma två huvudsakliga moment genomförts – först en uppdragsanalys (jämför steg två i GOP) och därefter en framtagning av CONOPS (jämför steg tre i GOP). Dessa moment genomfördes under cirka en vecka vardera. För att i möjligaste mån säkerställa kontinuitet i deltagandet hos de som ingick i JOPG genomfördes de flesta aktiviteterna på annan plats än den ordinarie arbetsplatsen.

Både uppdragsanalysen och skapandet av CONOPS består i sin tur av ett antal underpunkter eller underrubriker som ska arbetas igenom. Gången vid arbetet med respektive underpunkt har i stort sett varit den att CPT gått igenom vad GOP säger om respektive steg och givit exempel på vilken typ av information som ska återfinnas under rubriken. Sedan har JOPG delats in i mindre grupper som tagit fram förslag som presenterats och diskuterats i hela gruppen.

Den relativt korta tidsperiod (en arbetsvecka) som har varit möjlig att avsätta för att arbeta i JOPG har medfört att gruppen som helhet inte haft möjlighet att diskutera sig fram till den bästa lösningen baserat på dessa förslag. Avdömning, harmonisering och slutligt formulerande av texterna under underrubrikerna har i stället fått skötas på kvällstid av CPT. I kapitlet som följer kommer erfarenheterna från det valda arbetssättet att redovisas, både direkt kopplat till det genomförda arbetet och i relation till SSO.

3 Erfarenheter

3.1 Erfarenheter relaterade till arbetsprocess

3.1.1 Storlek på och sammansättning av JOPG

Huvuddelen av den genomförda planeringen har som beskrivits skett koncentrerat till en arbetsvecka för uppdragsanalysen och därefter en arbetsvecka för utveckling av CONOPS. Eftersom en bred representation har eftersträvats för att täcka upp alla funktioner har JOPG varit relativt stor, upp till 20 personer vid ett par tillfällen. Det är en alltför stor grupp för att det ska vara effektivt att arbeta alla samlade kring en uppgift.

Av denna anledning har JOPG delats upp i två eller tre mindre grupper som arbetat parallellt med samma uppgift. Lösningarna har sedan presenterats och diskuterats i plenum. Eftersom tiden varit begränsad (JOPG har arbetat mellan 8.30 och 16 varje dag med hänsyn till deltagarnas långa resväg) har inte gemensamma lösningar kunnat arbetas fram under dagtid. Därför har CPT fått arbeta en del sena kvällar med att ensa materialet från grupperna, och i vissa fall skapa det underlag som behövs för att gå vidare med följande dags inplanerade aktiviteter.

Det finns minst ett par problem med detta tillvägagångssätt. För det första – och mest allvarligt – riskerar det att medföra att individerna i JOPG känner ett lägre engagemang under arbetet. Detta kan bli en följd av att man upplever att någon annan ändå bestämmer vad resultatet ska bli. Av samma anledning finns risken att de känner ett mindre ägarskap för resultatet när det väl är klart, det är ju inte de som haft sista ordet och de kan därför delvis ta avstånd från resultatet. Slutligen är belastningen på CPT hög under arbetsveckorna och det är inte otänkbart att resultatet ibland blivit sämre än det kunde ha blivit med en annan metod.

En möjlig lösning på dessa problem är att kalla färre deltagare till arbetsveckorna för att JOPG ska få en sådan storlek att majoriteten av arbetet kan ske i plenum.⁷ En sådan lösning ger i och för sig andra problem, t ex kan den resultera i en sämre förankring av slutresultatet eftersom färre organisationsenheter har varit representerade i arbetet och eftersom kunskapen om resultatet inte blir lika spridd. Dessutom kan resultatet bli något sämre om inte samma kompetensbredd kan representeras.⁸ Till del kan dessa problem reduceras genom att CPT först begär in underlag från de funktioner som inte ingår i JOPG. Det skulle antagligen behöva göras i flera steg eftersom visst insänt underlag kan komma att behöva revideras senare i planeringen men det torde ändå vara en framkomlig väg. Dessutom kan ett preliminärt förslag till CONOPS remitteras till de organisationsenheter som bedöms berörda.⁹ Det bör dock nämnas i sammanhanget att brister i det hemliga nätverk som finns (Informationssystem för underrättelse- och säkerhetstjänst, IS UndSäk) gör det svårt att på ett smidigt sätt hantera utbytet av hemligt underlag.¹⁰

---

⁷ En sådan utveckling har delvis redan skett då det antal individer som kallats till de olika aktiviteterna minskat successivt. Mer finns dock att göra.

⁸ Hur stora effekter detta innebär beror till stor del på krisfallets art och går inte att specificera generellt.

⁹ Naturligtvis finns en mängd tänkbara åtgärder för att sprida information om försvarsplanen och de CONOPS som tas fram. Ett ytterligare exempel är seminarier av olika slag, t ex med J-cheferna.

¹⁰ Alla har inte tillgång till detta nätverk och det tycks också finnas vissa brister avseende användarvänligheten.

3.1.2 Brist på kontinuitet i deltagandet

Ett annat problem som kunnat iaktas är en bristande kontinuitet i deltagandet i arbetet. Enskilda individer har kommit och gått under arbetsveckorna och / eller bara deltagit den ena av två veckor. Denna brist på kontinuitet har ibland saktat ner processen då gruppen tenderar att falla tillbaka i redan överspelade diskussioner när en individ som missat den återkommer.

Ytterst är detta problem naturligtvis en fråga om att prioritera arbetsuppgifter, en prioritering som de enskilda individerna kanske inte alltid äger själva. Prioriteringsfrågan är svår att lösa inom ramen för försvarsplaneringen – det måste hanteras på en högre nivå. Dock kan den ovan föreslagna minskningen av JOPG till del också bidra till att kontinuiteten ökar. Om gruppen är mindre kan trycket öka på de som ändå ingår att delta fullt ut.

3.1.3 Tidsförhållanden

De övergripande tidsförhållanden som gällt har i stort visat sig fungera bra. Som konstateras ovan har uppdragsanalysen genomförts under en arbetsvecka och därefter har CONOPS-framtagningen skett under en arbetsvecka. Förutom den tidspress som CPT upplevt under dessa veckor har detta varit en väl avvägd tid.

Detsamma gäller den tid på ungefär en månad som har legat mellan de två arbetsveckorna. Detta har varit tillräckligt för att CPT ska hinna färdigställa det arbete som genomförts under veckan, sammanställa det i påbjuden form, presentera för C Insats respektive operativ chef, ta hänsyn till de ändringar dessa vill göra och därefter skicka ut materialet i lagom tid inför fortsatt arbete. Tiden är heller inte längre än att deltagarna minns vad som skedde under arbetet med uppdragsanalysen när det är dags att skriva CONOPS.

3.1.4 Infrastruktur

Det bör slutligen helt kort noteras att bristen på en fungerande infrastruktur varit en frustration under arbetet. Framför allt handlar det om att det har saknats ändamålsenliga lokaler för den typ av planeringsarbete med hemligt material som det handlar om inom försvarsplaneringen. I avsaknad av detta har olika lösningar mer eller mindre fått improviseras fram från arbetsvecka till arbetsvecka.

3.2 SSO-relaterade erfarenheter

3.2.1 Inledning

Nedan listas ett antal områden där de iakttagelser som gjorts – framför allt avseende försvarsplaneringen men även på Insatsstaben generellt – inte överensstämmer med SSO. Det kan handla om hur arbetet bedrivs eller om att de effekter man vill uppnå med ett visst arbetssätt inte uppstår. I vissa fall lämnas förslag på lösning men det har inte alltid legat inom ramarna för denna texts syfte (eller varit möjligt inom den tid som stått till förfogande) att presentera sådana förslag. Det kan i stället då bli frågan om ett fortsatt arbete.

Det bör dock först som sist noteras att de förändringar som kan bli aktuella inte alls behöver ligga i det arbetssätt som tillämpas. Detta kan vara funktionellt och värt att bevara. I sådana fall bör då i stället SSO revideras så att den speglar det faktiska arbetssättet. En sådan revidering kan i ett första skede bli ganska omfattande och inte bara beröra sådana iakttagelser som har gjorts i anslutning till försvarsplanearbetet – stabsordern skrevs inför intagandet av en ny organisation och det är naturligt att de största och mest betydande erfarenheterna av vad som fungerar i ett arbetssätt och en organisation görs i början.

3.2.2 Undvikande av tids- och tempoförluster

I SSO (bilaga 1, s. 7) står att GOP ska tillämpas, i ”syfte att undvika tids- och tempoförluster i planeringsfasen samt att säkerställa förståelsen hos underlydande chefer.”

Så länge ingen annan planeringsmetod har tillämpats för liknande arbete är det svårt att avgöra om tids- och tempoförluster är större eller mindre när GOP används eller inte. Dock så är det uppenbart för författarna att både erfarenhet från planeringsarbete enligt GOP och kunskap om metoden i sig, brister hos de som deltagit i JOPG. Eftersom dessa till stor del representerar olika enheter inom insatsprocessen är det rimligt att anta att denna bristande kunskap och erfarenhet är relativt generell inom hela insatsprocessen.

Mycket tid har fått läggas på att gå igenom de i faserna ingående stegen samt att diskutera vad som avses stå under vilken rubrik i de redovisningsmallar som följer med GOP. Därför är det inte tydligt för författarna hur väl GOP leder mot det i SSO angivna syftet ”undvika tids- och tempoförluster”. Metoden som sådan kan möjligen ge dessa tidsvinster men med det allmänna kunskapsläget hos deltagarna i JOPG går arbetet ändå långsamt. Det finns heller inget som tyder på att just det faktum att GOP använts underlättar spridningen av resultatet till övriga insatsprocessen (i och för sig försvårar det sannolikt inte heller).

Principiellt finns två vägar att komma tillrätta med detta. Antingen överges GOP som metod och ersätts av en annan, som är mer flitigt använd och för vilken kunskap är mer spridd. Detta förutsätter dock att en sådan metod finns och huruvida det är så eller inte är idag inte känt för författarna. Den andra möjligheten är att se till att kunskap om och i GOP sprids väsentligt mer aktivt inom insatsprocessen.¹¹ Detta kan eventuellt då också inkludera ett större tryck på att använda GOP för de planeringsuppgifter där den idag sannolikt inte används, till exempel avseende planeringsinsatser som syftar till anmodesvar. Det bör noteras att skrivningarna i SSO inte skiljer på olika planeringsprocesser utan anger GOP som metod generellt, något som inte tycks efterlevas fullt ut.

3.2.3 Säkerställd förståelse hos underlydande chefer

SSO anger också att GOP ska användas med syfte att säkerställa förståelse hos underlydande chefer. Diskussionen kring detta syfte kräver en liten utvikning. De enda chefer som är direkt inblandade i det planeringsarbete som berörs i den här texten är C Insats och operativ chef. Dessa deltar inte personligen i själva planeringsarbetet men kommer i kontakt med resultatet då JOPG presenterar det genomförda arbetet och hemställer om godkännande för att gå vidare i planeringen.

De två första stegen i GOP ”ägs” av C Insats och det är också C Insats som fastställer resultatet efter respektive steg. Resultatet av det tredje steget (Utveckling av CONOPS) fastställs av operativ chef efter godkännande av C Insats. Eftersom mycket av den information och de inriktningar som återfinns i initieringsdirektivet återfinns även i CONOPS är det möjligt att användande av denna metod säkerställer en förståelse mellan C Insats och operativ chef.

Övriga chefer deltar dock inte i arbetet och kommer inte heller i kontakt med resultatet förrän då detta är definitivt och fastställt – och då enbart om de på eget initiativ läser det slutliga

---

¹¹ Idag är det ett delsyfte med försvarsplaneringen att utbilda i GOP men detta är mer en följd av sakernas tillstånd – man ”gillar läget” avseende kompetens – än något som har ett egenvärde ur försvarsplaneringens synpunkt.

CONOPS. Det finns alltså ingenting som tyder på att användandet av GOP i detta sammanhang på något sätt underlättar förståelsen mellan olika chefsnivåer.

Detta problem är inte främst att hänföra till brister i metoden utan snarare till hur metoden tillämpas. Det är inte givet att det är nödvändigt att försöka åtgärda detta inom försvarsplaneringen som ju är förberedande insatsplanering. När och om denna planering ska användas i en verklig situation kommer det dock vara nödvändigt att cheferna deltar mer aktivt i planeringen.

3.2.4 Parallell vs. sekventiell planering

SSO (bilaga 1, s. 44) anger också följande: ”Vid planering på operativ nivå utnyttjas Operativ planeringsgrupp (JOPG WG) som instrument för planeringssteg tre till fem och stöds av samtliga funktionsföreträdare vid OPL samt representanter från TK. Vid en mer omfattande planeringsuppgift kallas representant från operativ och taktiska nivåer till Insatsstaben för att delta i analysen av uppgiften. Detta tillsammans med TK medverkan i utvecklingen av det operativa konceptet skapar goda förutsättningar för parallell planering.”

GOP är visserligen utformad för att underlätta parallell planering¹² men den process som valts i utarbetande av Försvarsplan 2005 innebär att planeringen genomförs sekventiellt. Först utarbetas initieringsdirektiv vid insatsstaben, varefter uppdragsanalysen utarbetas av JOPG under ledning av samma individer som skrivit initieringsdirektivet (CPT). Därefter sker utveckling av CONOPS, återigen av JOPG under ledning av CPT. Både CPT respektive JOPG består under hela denna process av i stort sett samma individer. De eventuella egenskaper hos GOP som ska underlätta parallell planering utnyttjas alltså inte.

I det här sammanhanget kan också noteras att GOP är NATO:s planeringsmetod och därför torde vara utformad för att hantera operationer som är större (sett till antalet förband) och sträcker sig över längre tid än de insatser som hanteras inom Försvarsplaneringen. Planering inför sådana stora operationer måste nästan med nödvändighet genomföras något förskjutet men i huvudsak parallellt på militärstrategisk, operativ och taktisk nivå. För att underlätta denna parallella planering dokumenteras arbetet efter varje genomfört steg i mallar. Dessa mallar är utformade för det parallella arbetssättet som kräver att information upprepas och bearbetas i flera omgångar. Därför återfinns många gånger samma rubriker och samma information i på varandra följande steg. Dock presenteras informationen i olika ordning i dessa dokument vilket har upplevts som förvirrande.

Att arbetet inom försvarsplaneringen har skett sekventiellt är i och för sig inte nödvändigtvis ett problem, det finns inget som säger att GOP inte kan användas för sådan planering. Det förefaller dock sannolikt att det finns egenskaper hos GOP som gör det onödigt arbetskrävande att genomföra sekventiell planering med hjälp av den metoden. Ett område för fortsatt arbete är därför att studera huruvida det går att utveckla / tillämpa en enklare planeringsmetod, byggd på GOP, för den form av sekventiell planering som tillämpas inom försvarsplanearbetet. Ett inledande försök till detta görs nedan.

---

¹² Se text avsnitt 4-8 i Nato, ”Guidelines for Operational Planning”, juni 2004.

4 Utveckling av GOP-tillämpning

4.1 Inledning

Baserat på de erfarenheter som tillämpningen av GOP inom försvarsplaneringen hittills har gett så presenteras i detta kapitel förslag på förändringar som bör underlätta arbetet i samband med nya krisfall. Kapitlet ska läsas tillsammans med bilaga 1.

4.2 Förslag till förändring i dokumentstruktur

När planeringsstegen i GOP tillämpas sekventiellt på det sätt som sker i arbetet med försvarsplaneringen finns inget behov av att upprepa information i flera olika dokument eftersom samma individer arbetar i flera steg. I bilaga 1 presenteras ett förslag på en mall för hur arbetet fram till och med CONOPS då i stället kan bedrivas och dokumenteras.

Detta förslag utgår från att all information samlas i ett enda dokument istället för att delas upp i de produkter och mallar från GOP som tidigare använts inom Försvarsplaneringen. Istället för att upprepa samma information i skiftande ordning i flera dokument byggs ett enda dokument på vartefter arbetet fortskrider. Dokumentet kan fastställas och godkännas på samma sätt som tidigare har gjorts inom insatsprocessen, det vill säga att C Insats även fortsättningsvis fastställer den del av dokumentet som utgörs av ID och operativ chef efter godkännande av C Insats godkänner den del av dokumentet som utgör CONOPS. Ändringar som görs i ID-delen av mallen efter C Insats fastställande av den får redovisas i särskild ordning men med erfarenhet från 2005 och 2006 år krisfall torde dessa ändringar var relativt lätthanterliga.

I utformandet av mallen i bilaga 1 har författarna stött sig på egna erfarenheter från försvarsplaneringen 2005 och 2006 och tagit fasta på den detaljeringsgrad som hittills visat sig vara nödvändig för utformandet av CONOPS. Ingen information som ingår i nu framtagna CONOPS har strukits, däremot har redovisningen förenklats genom att information endast redovisas på ett ställe i dokumentet.

Eftersom inget CONOPS har utvecklats vidare till operationsplan inom försvarsplaneringen kan endast en bedömning göras att det nuvarande innehållet utgör tillräckligt underlag för en eventuellt fortsatt vidareförädling.

4.3 Förslag till förändring i arbetsprocess

Arbetsprocessen skulle med den nya utformningen skilja sig på några punkter. Resultatet torde bli en enklare, mer lättförståelig och något snabbare process. Den reviderade arbetsprocessen kan, utifrån dokumentmallen i bilaga 1, beskrivas enligt följande.

Kapitel 1 "Initieringsdirektiv" skulle även fortsättningsvis tas fram av Insatsstaben i dialog med Försvarsdepartementet och MUST. Under denna fas i arbetet kan även stora delar av det underlag från MUST som sedan utgör JIPB skrivas. Initieringsdirektivet bör sedan, som tidigare, fastställas av C Insats för vidare bearbetning.

För skrivandet av kapitel 2 "Uppdragsanalys" sammankallas JOPG för att främst göra en vidare bearbetning och nedbrytning av kapitel 1. Enligt den modell som följts tidigare inom försvarsplaneringen har uppdragsanalysen (då inkluderande operativ design) föredragits C Insats för godkännande. Detta ses inte som helt nödvändigt för det som nu inkluderas i uppdragsanalysen – erfarenheten från tidigare krisfall visar att relativt lite ny och avgörande

information tas fram under dessa delrubriker. Därför skulle JOPG kunna gå direkt vidare till arbetet med kapitel 3 "Operativ design".

"Operativ design" kan delas in i två övergripande steg. Det första steget syftar till att klargöra förutsättningarna för operationen och ta fram olika möjliga handlingsalternativ för operationen samt analysera bland annat för- och nackdelar med dessa. Nästa steg syftar till att skapa en operativ design med skedesvisa indelningar och göra en styrkebedömning. Detta görs för endast ett alternativ och därför är det nödvändigt att C Insats och / eller operativ chef mellan dessa två steg beslutar om vilket / vilka handlingsalternativ som ska vidareutvecklas till CONOPS. Därför kan JOPG bryta efter det första övergripande steget och återkallas efter fastställandet av vilket handlingsalternativ som ska vidareutvecklas.

Storleken på JOPG kan hållas nere genom att vissa funktioner lämnar in skriftligt underlag inför JOPG:s arbetsdagar. För att underlätta ett eventuellt framtagande av en operationsplan kan det dock vara lämpligt att samtliga nivåer (militärstrategisk, operativ och taktisk) är representerade även fortsättningsvis. En mindre JOPG skulle göra det möjligt att arbeta samlat och inte, som nu, i två eller flera grupper. Om detta är framkomligt bedömer författarna att JOPG kan ta fram kapitel 2 och det första steget i kapitel 3 under en arbetsvecka. Efter C Insats och /eller operativ chefs fastställande av handlingsalternativ kan JOPG återuppta arbetet och utveckla den operativa designen för det alternativ som valts. Detta bör inte kräva en full arbetsvecka.

Den slutliga bearbetningen som leder fram till ett färdigt CONOPS kan genomföras av personal ur insatsstaben efter att eventuella kompletteringar från funktionsföreträdare mottagits. Innan ett slutligt fastställande bör dokumentet remissbehandlas av berörda instanser. Remissförfarandet kan på bred front och öppnar upp för att underlydande chefer får förståelse och kännedom om Försvarsplaneringen och de ingående krisfallen.

5 Slutord

Utvecklingen av krisfall till CONOPS har bedrivits enligt NATO-metoden GOP, den metod som SSO anger ska användas för all planeringsverksamhet inom insatsprocessen. Det har dock under arbetets gång blivit tydligt att deltagarna i JOPG saknar erfarenhet från planering enligt GOP. Kunskaper om metoden och dess tillämpning är inte särskilt spridda inom insatsprocessen varför användandet av GOP inom försvarsplaneringen inte bär mot syftet ”att undvika tids- och tempoförluster i planeringsfasen”.

Författarna har tagit fasta på de problem JOPG har upplevt under det praktiska arbetet med att utveckla krisfallen till CONOPS och föreslår en förenkling av arbetsprocessen. Förhoppningen är att denna förenkling ska leda till att JOPG kan arbeta fokuserat mot målet och känna en större delaktighet och förståelse för produkten, utan att viktig information faller bort. Med den föreslagna arbetsmetoden öppnas det också upp för en mer omfattande remisshantering som förhoppningsvis kan leda till en större delaktighet och förståelse hos underlydande chefer.

Den principiella skillnaden mellan den variant på metod som beskrivs ovan och i bilaga 1 å ena sidan och GOP å andra sidan är att ingenting upprepas, allt skrivs (endast) en gång och i ett naturligt flöde. Man arbetar i samma dokument som löpande fylls på. Detta låter sig göras om man arbetar sekventiellt och det underlättas av att det är samma grupp människor som gör majoriteten av arbetet (även om det senare inte är nödvändigt). Det skulle sannolikt inte riktigt gå att arbeta så om man ville arbeta mer parallellt. Vidare har också storleken och komplexiteten hos det som ska genomföras en viss betydelse. Det som hanteras inom försvarsplaneringen är förhållandevis enkelt jämfört med vad GOP ursprungligen är utformad för att klara.

Det bör betonas att de erfarenheter som redovisats och den förändring i arbetssätt som föreslås håller sig inom de ramar som hittills gällt för arbetet med försvarsplaneringen. Tre följder av denna restriktion kan tas upp här. För det första har den existerande organisationsstrukturen bibehållits – diskussionen och det föreslagna arbetssättet skulle kunna bli annorlunda om man t ex öppnade för att J5 återinförs på operativ nivå. En effekt skulle då kunna bli att ett parallellt arbetssätt, mer i linje med GOP i dess fulla tillämpning, skulle kunna tillämpas. Här har dock en förändring inom ramen för det existerande sekventiella arbetssättet föreslagits.

För det andra har målet med försvarsplaneringen fortsatt antagits vara att producera CONOPS som kan användas i krissituationer. Också andra mål än de som nu förutsätts – implementering eller förankring t ex – skulle kunna tänkas och då skulle diskussionen bli en annan. För det tredje skulle en större chefsnärvaro under pågående arbete vara önskvärt men en förändrad process kan knappast utgå från att detta kommer att realiseras. Det görs därför inte här.

Dessa restriktioner innebär naturligtvis begränsningar i den generella tillämpbarheten. Att den vidareutvecklade metoden fungerar åtminstone i andra liknande situationer styrks dock av de erfarenheter som gjordes i utvecklingen av CONOPS som underlag till ett förmågeskapande spel avseende NBG.¹³

Slutligen; en viktig poäng med den vidareutvecklade metoden är att rubrikerna och det principiella flödet i metoden i stort är hämtade från GOP. Det borde därför inte vara särskilt svårt att gå över till att arbeta i GOP fullt ut om man tidigare tillämpat den variant som presenteras här.

---

¹³ Sara Gullbrandsson & Jörgen Lindström, ”Nordic Battle Group – Erfarenheter från ett förmågeskapande spel” (tentativ titel), kommande FOI Memo / Rapport.

Försvarsplanering är en ständigt pågående verksamhet och det finns alltså goda skäl och goda möjligheter att påverka hur arbetet bedrivs utan att behöva vänta på några särskilda tidpunkter eller milstolpar. Därför är det författarnas förhoppning att den föreslagna metoden kan prövas redan detta år i nya krisfall.

BILAGA 1: "NY" MODELL FÖR CONOPS-FRAMTAGNING

1 Initieringsdirektiv

I försvarsplaneringssammanhanget är allt detta aktiviteter som görs innan ett grupparbete tar vid med de följande stegen. Allt utom "Joint Intelligence Preparation of the Battlespace" (JIPB) bör stämmas av med regeringskansliet och med C Insats. I avstämningen bör dock ingå en kortversion av JIPB.

1.1 Granskning av läget

1.1.1 Scenario – bakgrund

Beskriver bland annat förutsättningar och plats

1.1.2 Händelseutveckling

1.2 Uppdrag

1.2.1 Uppdrag

1.2.2 Politiska målsättningar

1.2.3 Militärstrategiska målsättningar

1.2.4 Önskat politiskt slutläge

1.2.5 Önskat militärstrategiskt slutläge

1.3 "Joint Intelligence Preparation of the Battlespace" (JIPB)

Denna utvecklas av MUST (i samråd med insatsstaben) och bör vara uppbyggd i stort enligt de underrubriker som finns specificerade i GOP.

1.3.1 Strategisk bakgrund

1.3.2 Geografi

1.3.3 Meteorologiska förhållanden

1.3.4 Motståndaren

Detta avsnitt inkluderar motståndarens möjliga handlingsalternativ.

1.3.5 Civil-militär situation

1.3.6 Informationsläge och media

1.4 Antaganden

Här avses antaganden på politisk och militärstrategisk nivå.

1.5 Förbehåll

1.5.1 Tvingande faktorer

Sådant som måste uppfyllas.

1.5.2 Begränsningar

Sådant som inte får inträffa / genomföras.

1.6 Regler för våldsanvändning

1.6.1 Insatsregler

1.6.2 Regler för användande av våld och tvång

2 Uppdragsanalys

Görs i grupp. Den färdiga uppdragsanalysen kan stämmas av med C Insats men frågan är om det behovet verkligen finns. Så väldigt mycket har inte skett sedan initieringsdirektivet...

2.1 Underförstådda uppgifter

Utgör en nedbrytning och specificering av det som sagts ovan (under rubriken "Uppdrag"), som ett resultat av ytterligare analys.

2.2 Operativa målsättningar och slutlägen

Utgör en nedbrytning och specificering av det som sagts ovan, som ett resultat av ytterligare analys.

2.2.1 Operativa målsättningar

2.2.2 Önskade operativa slutlägen

2.3 Nyckelfaktorer / förutsättningar för framgång

Detta är i GOP egentligen två rubriker men de borde kunna föras samman – vad krävs för att vi ska lyckas lösa den uppgift vi har?

2.4 Ytterligare antaganden och begränsningar

Förutom de mer övergripande antaganden och begränsningar som har specificerats ovan kan den ytterligare analys av uppgiften som genomförts hit ner ha resulterat i att ytterligare antaganden och begränsningar identifierats.

2.5 Operativ chefs avsiktsförklaring

Hur avser ansvarig chef att bedriva operationen, övergripande?

3 Operativ design

Görs i grupp. Skulle kunna delas i två övergripande steg. Först ett där förutsättningarna för operationen ytterligare specificeras och där ett antal möjliga tillvägagångssätt tas fram. Därefter väljer operativ chef ett tillvägagångssätt som i ett andra steg utvecklas vidare till ett fullständigt CONOPS.

3.1 Tyngdpunkter

Politiska, strategiska och operativa för både röd och blå styrka. För röd sida kan detta återfinnas redan i JIPB ovan men det bör då ändå upprepas här.

3.2 Kritiska förmågor och sårbarheter

Utvecklas för både röd och blå styrka. För röd sida kan detta återfinnas redan i JIPB ovan men det bör då ändå upprepas här.

3.3 Avgörande punkter

Utvecklas för både röd och blå styrka.

3.4 Analys av faktorer som påverkar utformningen av handlingsalternativ

3.5 Utveckling av handlingsalternativ

Först utvecklas här ett antal egna handlingsalternativ (röda handlingsalternativ finns i JIPB), inkluderande t ex

- *Principiellt tillvägagångssätt*
- *Sannolikhet att lyckas*
- *Tidsförhållanden*
- *Preliminär styrkebedömning.*

Därefter görs en jämförelse mellan olika handlingsalternativ. Baserat på detta genomförs sedan en presentation för operativ chef som ger inriktningar för fortsatt planering kring ett alternativ (det som bäst löser uppgiften...).

3.5.1 Handlingsalternativ 1: "namn"

3.5.2 Handlingsalternativ 2: "namn"

3.5.3 Handlingsalternativ 3: "namn"

3.5.4 Jämförelse mellan handlingsalternativ

Detta kan bland annat göras i form av en matris där samtliga egna handlingsalternativ ställs mot samtliga motståndarens handlingsalternativ.

3.6 Val och motivering av handlingsalternativ

Baserat på operativ chefs inriktning...

3.7 Operationslinjer och skeden

Härifrån och ned behandlas bara det valda handlingsalternativet.

Under denna rubrik sammanfattas den valda operativa designen i en bild där operationslinjerna och skedena framgår, samt hur de avgörande punkterna tänks infalla under operationen.

3.8 Skedesvis översikt

För varje skede (varje skede utgör ett avsnitt, rubriknivå 3) behandlas här

- *När skedet påbörjas*
- *När skedet avslutas*
- *Vilken avsikten med skedet är*
- *De funktionsvisa riktlinjer som gäller under skedet*

3.9 Styrkebedömning

*Baserat på den valda och utvecklade operativa designen – vilka styrkor bedöms behövas?
Här behandlas också underställda förband och underställanden.*

3.10 Omfallsplanering

3.11 Riskanalys

3.12 Samordning

Innehåller bland annat en diskussion om kritiska tidsförhållanden.

3.13 Kritiska informationsbehov (CCIR)

3.13.1 Prioriterade informationsbehov

3.13.2 Övriga informationsbehov

3.14 Uppgifter

Konkreta uppgifter ges till underställda chefer.

4 Komplettering operativ design

De steg / rubriker som anges nedan kan genomföras efter grupparbetet "på kammaren" av funktionsföreträdare för att därefter läggas in i samma dokument som den övriga texten. Det ska så långt möjligt bygga på den operativa design som skapats ovan men om man i detta arbete identifierar problem som måste eller bör leda till en omskrivning av den operativa designen så noteras dessa för vidare behandling senare. Parallellt med att dessa rubriker behandlas kan också kompletterande faktainsamling ske för att täcka behov identifierade under grupparbetet.

4.1 Logistikkoncept

Kan bland annat ta upp hälso- och sjukvård, transporter, förnödenheter samt tekniskt underhåll.

4.2 Lednings- och sambandstjänst

4.3 Informationsoperationer

5 Revidering av den operativa designen

Detta är inte en rubrik i det färdiga dokumentet utan enbart ett arbetssteg där den redan framtagna designen och den skrivna texten kan revideras om behov av detta identifierats i föregående steg. Görs med samma arbetsgrupp som tog fram designen i dess första form.

